

A person wearing a bright yellow jacket and dark pants stands on a vast, flat, frozen lake. The person is positioned in the center of the frame, looking towards the horizon. The background features a range of mountains with patches of snow under a clear blue sky. The water of the lake is perfectly still, creating a clear reflection of the person and the mountains above.

ISMAGGIPÅ RÖSSVATTNET

När Rössvattnet, Norges näst största sjö, fryser till tjock skridskois för första gången på en mansålder får du helt enkelt styra om i kalendern, ifall du inte vill höra dina väner säga: "du borde varit här".

TEXT: HÅKAN STENLUND FOTO: MARIANNE LINDGREN

Under den tid som Rössvattnet varit reglerad, sedan 1957, så har sjön alltså inte varit möjlig att åka skridskor på så här

De säger att det aldrig hänt för. Och när jag frågar en bonde på en gård i Hartfjällal, efter vägen till Säterstrand, så säger han också att det besvärligt

reglerad, sedan 1957, så har sjön alltså inte varit möjlig att åka skridskor på så här. Ja, ämningarna inte hela sjön, och inte under flera veckors tid

Men med vintern 2013 är det alltså en annan sak. Skridskoförare i Hemavan-Tärnaby har lagt ut den ena instegram- och/eller Facebookuppdateringen efter den andra. Det har varit omöjligt att stå enor. Och när det till slut verkar som om det blir ett hall i vardagens almanacka bokar jag in mig på gårdens Säterstrand vid Rössvattnets strand. Gården är en oss bortom allfarvägen. Ni som kanske ser det norska programmet "Där ingen skulle tro att någon kunde bo" ("Der ingen skulle tru at nokon kunne bo") har haft chansen

att se lite av gårdens vardagsliv. Nu tar jag in i där och beställer rakfisk till middag. Den går visst inte av för häckor.

GENOMSKINLIGT

Vi är egentligen inte helt ovana med bra isar i norra Sveriges inland och fjällvärd. Torneråsk är en klassiker. För två år sedan frös Umeälven kring Tärnaby helt underbart solt. Störvindel i Sorsele och Hemavan i Arjeplog är också stora vatten att drömma om när de fryser.

Det är den då nästintill slutka kånslan av att åka skridskor under 1900 meter höga berg. Eller att åka rakt ut över svindlande svarta bråddjup. Fjällsjöns is, som trots att den säkert är meter-tjock, är överkyligt genomskinlig. Den reflekterar de omgivande höga bergen och glaciärerna. Det är också det som är problemet - berg genererar mer nedbörd och för att ett stort vatten som Hornavan - och Rössvattnet - ska frysa till, krävs verkligt lång tid av sälla kyä för att det ska hinna bli så här. Och det rå händer alltså hösten 2013. Någon kör bil längs vägen genom Hartfjällal, någon som ser och tänker: "är det verkligen is?" Denne någon stannar bilen och kollar

de närmaste vikarna. Bestämmer sig sedan för att fåge en kompis om de inte ska åka tillbaka i morgon och kolla hur lång det går att åka. Och snart sprider sig nyheten som en löpeld. "hela sjön är frusen". Och emorgon, när dåvarande VDr för Hemavan-Tärnaby, Stefan Jonsson, flyger hem från etmotet i Stockholm, är flyget till Hemavan mer fullt av skridskoåkare än av skidåkare.

- Nej, det hör väl inte till vanligheterna att vi har fler skridskoåkare än skidåkare på planet i november, säger han och skrattar när vi äter lunch någon dag senare.

- Men man försär ju att folk vill åka. Snacka om speciell miljö. Vira fjäll och stora isar - en gång på en mansalder.

MÖTET FLYTTAS

Martina Lindgren, som till vardags jobbar med marknadsfrågor på Hemavan-Tärnaby, kommer mig med bilder. Min kalender är lika full för det. Men till slut bestämmer jag mig. Ett öte som varit inplanerat en längre tid får helt enkelt flyttas. Enligt VR-uo varar inte det här isföret så många dagar till. Och om det inte hänt på 70 år så är det ju inte säkert det händer igen under

KEANNE LANDGREN 2014

Jag möter en bil på vägen ut – en bondpojck som bestämt sig för att sladda lite med farfars gamla Massey Ferguson på sjön.

min egen umnätra tid. Jag kör upp till Säterstad gård. Hinner åka en timme i solnedgången, men måste erkänna att det känns lite obehagligt där i ensamheten. Trots att jag vet att isen är halvmeterjock. Trots att jag möter en bil på vägen ut - en bondpojck som bestämt sig för att sladda lite med farfars gamla Massey Ferguson på sjön.

-känner jag mig oälskig. Som ensan skridskoåkare på ett fruset och stilla "mare tennebrosum", bland vira fjällhoppar och en sol som försvinner under horisonten, kan jag inte låta bli att känna mig övergiven. Det är en överväldigande upplevelse, där på mörkrets sjö. Som om jag är den enda människan på jorden, trots att jag hör en brummande Ferguson sira uppför gårdsvägen. Men jag är också trött och uppskattar verkligen att åter se ljusen tändas på Säterstad. När jag nu får chansen att bo där, ska jag minsann ta den. För mig är det lätt fascinerande att en så avlägsen gård kan vara en sådan magne. Vår syn på landsbygd och på den extrema glebsbygdens möjligheter varierar. Men det är klart, i världen runt omkring oss söker folk åka upplevelser av "vildmark". Och detta finns ju på platser som Säterstad. Men om den byråkrat som myn-

tade begrepp "extrem glebsbygd" får fortsätta att utveckla sin rådande syn, finns inte mycket hopp. Då måste man som Säterstadsägarna Kari och Siri våga ta saken i egna händer. Och man måste vara villig att arbeta hårt.

SPECIAL DAG

Dagen efter har Marianne och hennes vänner Lollo Wechning och Sven Gustaf Swedesjö funnit hål i kalendern. Vi blir fyra personer på isen och det känns underbart. Jag är sällan sällskapstukt när jag är ute. Men på isen är det inte bara en skön känsla med sällskap utan kanske rent av en nödvändighet. Även om det inte snöat så bildas varje morgon frostristaller på isen och beror på varifrån det blåser så ligger sjöns alla vikar och sund olika blanka. När vinden släpplar bort snökristaller på en yta som är 219 kvadratkilometer - som jämförelse är Siljan 290 kvadratkilometer - förstås det att du har en del is att tugga i dig. Jag åter efter Marianne, vi åker mot vinden. Det yr snö som i en snöstorm. Isen blir bättre och bättre ju längre bort mot vinden, vi åker. Vi åker längre och längre. Eftersom det är motvind vet vi att det kommer

att gå fort tillbaka, så det är ingen fara att stänga vidare i motvinden någon timme till. Rössvartnet är reglerat av vattenkraften. Vi försöker se var isen är bäst. Eftersom isen legat så länge har vattenet sjunkit undan, så det gäller att åka där isen inte har krackelert. Det går i ett behagligt tempo. Vi pratar om ditt och datt. Det är ett tag sedan som vi träffades och vi försöker försöka ta igen lite av det vanliga skvallret. Det visar sig också snart att det inte bara är fiskare som säger "du skulle ha varit här igår". Även skridskoåkare ålskar att prata om andra åk och bättre bar. Marianne och Lollo berättar gång på gång om några dagar förra veckan när de åkte längre in i Rössvartnet, vid Nesvika, närmare Oxindarnas toppar. Och även om det kommer ett och annat "förra veckan...". "Igår när Sam var här... eller". Anna sa att det var riktigt bra" och "du skulle ha varit här...". "Så kan jag inte annat än tänka att det är fantastiskt att jag faktiskt är här just nu! Att jag upplever något som inte hänt på 76 år. Så min chans kommer också. Den där dagen när jag kan klämma till med... ni skulle ha varit med på Rössvartne 2013". Det var något viktigt special.